

Кетлін
МЕРФІЛюдина, яка б
могла бути
КОРОЛЕМ

Роллю Робіна у фільмі "Робін і Меріан" - персонажа, який обрав шлях загибелі під тиском героїчної маски, Шон Коннері намагався зламати свій імідж, до якого вже призвичаївся глядач, імідж супер-агента 007 Джеймса Бонда, перевтілюючись кожного разу в інший образ. Протягом сорока років роботи в кіно Шон Коннері носив дуже багато костюмів: від різного роду уніформ до екзотичних реалій іспанського пірата, від ряси бенедиктинського монаха до твідового костюму підстаркуватого англійського археолога. Він був шпигуном, солдатом, науковцем, капітаном підводного човна, поліцейським, поетом, шахтарем, злодієм... Усіх важко згадати, адже актор знявся більше, як у 60-ти фільмах. Незважаючи на одяг, історичний період чи жанр, Коннері грав свої ролі природно, інстинктивно відчувачи характер свого героя. Самому ж акторові, майстерно відображаючи дії, думки, жести когось іншого, вдалося зберігати щось своє на знімальному майданчику. Пропонуючи себе глядацькому споживанню, Коннері непомітно змушував свої костюми "грати" за власними правилами. Популярний шотландець залишався стриманим, ховаючи від усіх своє особисте. Він, як правило, відмовлявся відкривати власну душу незнайомим людям, і це свого часу посприяло його невдалим стосункам із пресою. В житті актора завжди мала місце певна містерія, яка була десь посередині між маскою і обличчям людини, між його талантом і справжнім життям.

Шон Коннері, переживши "бондоманію", зміг відійти від цього і повернутися до сімейного життя і гри у гольф. Голлівуд перетворив Шона на блискучого супер-шпигуна 1960-их Джеймса Бонда. У своєму шармі жорстокості та вмінні перевтілюватися агент 007 стає подібним до прилизаного вовчиська, який убрався у бездоганний костюм

“хомо-сапієнс”. Проте хижацька паща і націлений погляд викривають його. Верхня губа може свідчити про хороший смак і контроль, але нижня відкривається в чуттєвому тваринному апетитові.

Та після шести стрічок про подвиги Джеймса Бонда актор вирішив більше не повертатися до цієї теми. За його словами, він завжди ненавидів того клятого Бонда і ладен був убити його.

В його ранніх фільмах “Зупинений час”, “Акція тигра”, “Пекельні сили” відчувся великий потенціал енергії, яка ось-ось вирветься назовні. Пізніше ця сила відчувалася за усмішкою актора, яка забезпечувала неабиякий успіх Шону Коннері. Вона могла бути жорстокою і чарівною, іронічною і співчутливою. Крім того, актор володів магнетизмом ходи. Готуючись до ролі, він насамперед працював над ходом свого героя. Кожен рух у нього був бездоганно відпрацьований. Цьому

сприяла любов Коннері до танців, якими він займався 11 років.

Під опікою Хічкока в “Marnie” Коннері змінив русло бондівського поважного дикунства на потворну жіночену нависницьку гру. Загалом він ніколи не грав ніжного та уважного коханця, чий образ є загальноприйнятий. Його партнерками у кіно були різнопланові актриси: Кендіс Берген у “Вітер і лев”, Одрі Хепберн у “Робін і Меріан”, Мішель Прайфер у “Російському домі”, Джулія Ормонд в “Першому лицарі”. Знаходячи насагу у власному чоловічому “я”, Коннері ніколи не силував себе здолати простір, який роз’єднує чоловіка й жінку. Чаруючий, енергійний або ж втомлений, він завжди тримається на відстані, змірюючи жінок поглядом захопленим чи загадковим, оцінюючим чи байдужим, але ніколи - принизливим. Часто це щось подібне до батьківської любові, він уважно розглядає своїх “синів” (Крістофер Ламберт, Кевін Костнер, Дастін Хофман, Річард Гір та інші) тим самим поглядом.

Згадуючи коннерівські ролі, на думку спадає ледь помітний романтизм. Коли Меріан (Одрі Хепберн), з жахом оглядаючи порубцьованого Робіна, каже: “Ти маєш найкрасивіше тіло”, той своїми сильними руками пригортає голівку дівчини? наче бере з обережністю чашу юності, щоб ковтнути того напою. З Мішель Прайфер герой впевнений і рішучий. Його любов тут витримана, абсолютна і хвилююча. Момент магічного зв’язку присутній і в “Першому лицарі”. Погляд Артура, що зупинився на Жунівер, обережний і визначальний. А чарівна усмішка у відповідь вже встановлює невидимий зв’язок, від якого випромінюється таке тепло, що це робить стару історію новою.

Кожне слово в актора відповідало окремій ноті в мелодії. Ви можете змінювати її навіть поглядом або ж мовчанням. Така музика перепов-

нювала Коннері. Коли голос доброго вояки у грубому вербальному нападі (“Пагорб”) переходить на пронизливий крик, це нагадує падіння імперії та взагалі всіляких порядків. За два роки після фільму “Діаманти вічні” у “Провині” Коннері зіграв середнього віку, лисуватого потертого поліцейського. “Провина” - фільм внутрішнього зворушення, в якому герой Шона виступає повним антиподом Джеймса Бонда. У фільмі “Недоторкани” герой Шона Коннері теж поліцейський, проте вже іншого ґатунку. Коннерівський, вже старий коп, рухається з незвичайною легкістю, кидаючи на ходу їдкі словечка.

Окрім всього, акторові вдається переконувати глядача в тому, що на світі існує добро і справедливість. Мудрий погляд очей бенедиктинського монаха Уільяма Баскервіля, його поважна осанка у фільмі “Ім’я троянди” вселяють спокій і впевненість у тому, що правда на його боці. Цей же погляд, лише з авантюрною іскоркою, в “Сімейному бізнесі” доповнює образ доброго злодія, романтичного та до кінця чесного і порядного. Благородна сила і внутрішня гармонія Раміраза у “Горцеві” дає повне право йому вважати себе наставником, сильною особистістю, достатньо досвідченим, щоб повчати інших.

Віддаючи належне всьому життю видатних ролей, ми обдуманно і часто законно з’єднуємо танцюриста з танцем. Для глядача пам’ять про зіграні ролі складає цілу картину життя актора, його міфічну подорож з невдачами та Оскарами. Від самого початку Шон Коннері наполягав на розрізненні публічного і приватного життя, і в його персонажах відчувалися не лише частина особистості, але й важка робота, талант і самовіддача.

*Film Queterly, №2, 1997.
Друкується зі скороченнями.
З англійської переклала
Ольга Лотоцька.*